

Epidemiologisk lägesbild, uppdaterad 2025-01-24

Aktuell sjukdom

Högpatogeton fågelinfluensa (HPAI), benämns fågelinfluensa i texten.

Händelsen

Pågående utbrott av fågelinfluensa hos tama och vilda fåglar samt däggdjur i Europa och globalt.

Sammanfattning

Det har inte varit några konstaterade fall av fågelinfluensa i Sverige sedan i mars 2024. Fågelinfluensafall hos tama eller vilda fåglar har dock rapporterats från flera länder i Sveriges närområde de senaste veckorna. I USA fortsätter smittspridningen av fågelinfluensa bland tamfjäderfä, vilda fåglar, mjölkkor och katter. I USA har det även rapporterats flera fall av smitta från djur till människor.

Situationen i Sverige

Det har inte varit några konstaterade fall av fågelinfluensa i Sverige sedan i mars 2024. Analys av rapporter om sjuka och döda fåglar till rapporteravilt.sva.se tyder inte heller på någon ökad sjuklighet eller dödlighet bland vilda fåglar. Prover från vilda fåglar analyseras kontinuerligt för förekomst av fågelinfluensa, men under de senaste tio månaderna har samtliga resultat varit negativa.

Situationen i Europa

Enligt senaste kvartalsrapporten¹ från europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten (EFSA), EU:s smittskyddsmyndighet (ECDC) och EU:s referenslaboratorium för fågelinfluensa (IZSVe) präglades perioden september till december 2024 av klustrade utbrott hos tamfjäderfä i områden med hög fjäderfätäthet i främst Ungern med spridning mellan gårdar. Vattenlevande fåglar, särskilt knölsvanar, drabbades i hög utsträckning enligt rapporten, främst i sydöstra Europa. En ökad geografisk utbredning av fågelinfluensavirus av subtypen H5N5 observerades, med fall särskilt hos måsfåglar och kråkfåglar.

Antal rapporter till EU:s Animal Disease Information System (ADIS) under den innevarande säsongen som inleddes 1 oktober 2024 är (inom parentes anges antal rapporter den senaste månaden): 329 (42) utbrott i fjäderfäanläggningar, 84 (21) utbrott på andra fåglar i fångenskap och 524 (154) fall på vilda fåglar, se figur 1-2.

De länder som rapporterat flest utbrott i fjäderfäanläggningar under den innevarande säsong är: Ungern (191), Italien (53), Polen (26), Tyskland (15), Frankrike (11), Österrike (6) och Turkiet (6). De länder som rapporterat flest fall av fågelinfluensa hos vilda fåglar under säsongen är Tyskland (91), Italien (77), Nederländerna (75), Österrike (61), Slovenien (47), Ungern (31), Polen (35) och Island (18). Norge har rapporterat nio fall av fågelinfluensa hos vilda fåglar och ett utbrott i en mindre tamfjäderfäbesättning. Danmark har skickat fem rapporter som rör totalt 12 vilda fåglar. Tio av fåglarna var till synes friska fåglar som provtogs i samband med jakt.

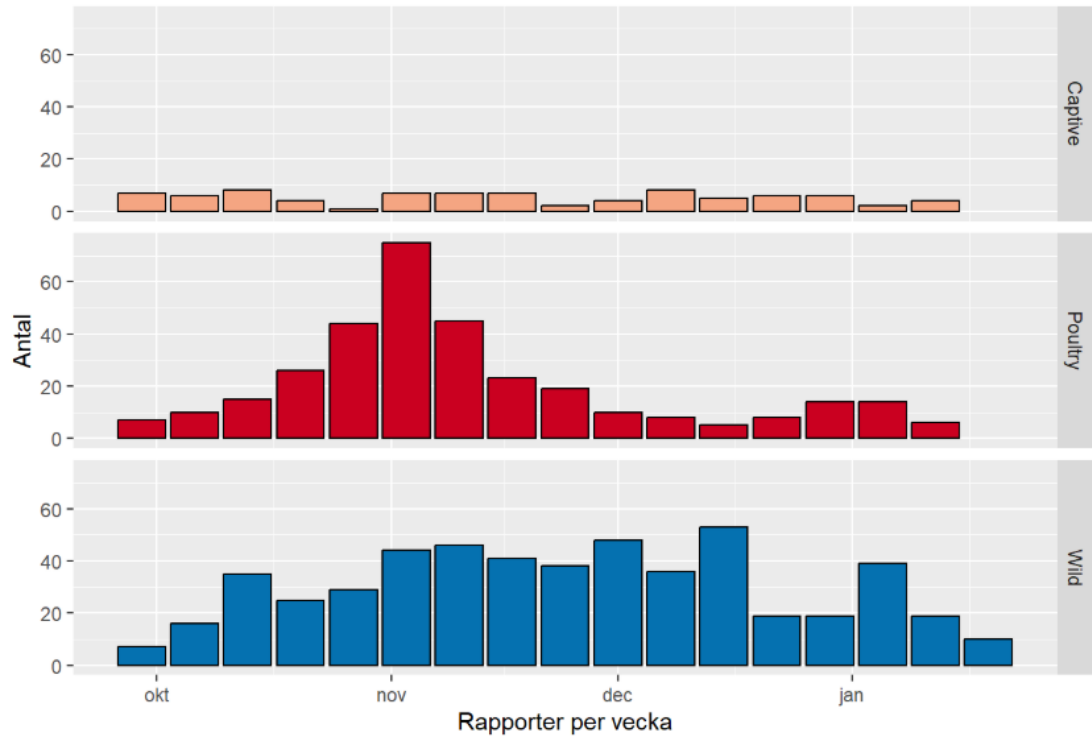
Storbritannien har rapporterat 22 utbrott av fågelinfluensa hos tama fåglar, och ett 50-tal fall hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2024. Dessa uppgifter finns inte i ADIS och ingår därför inte i figur 1-2. Källa: <https://www.gov.uk/guidance/avian-influenza-bird-flu>.

¹ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/9204>

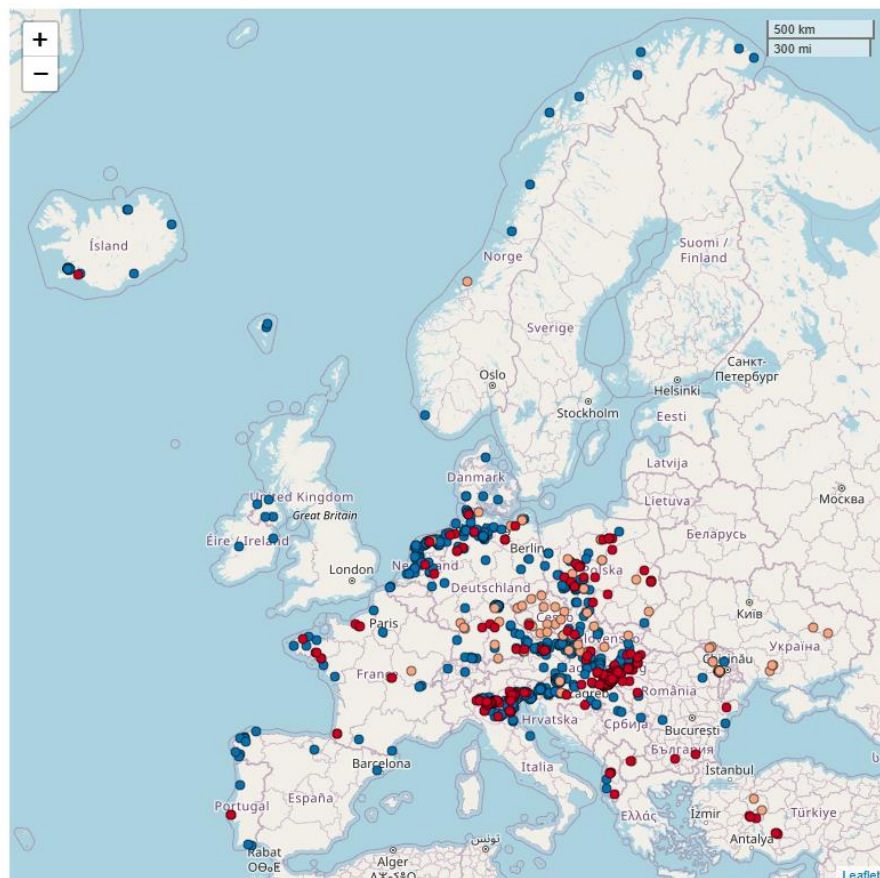
De flesta fallen under innevarande säsong i Europa är orsakade av högpatogen fågelinfluensa av typen H5N1, klad 2.3.4.4b. Subtyp H5N5 av samma klad har rapporterats hos vilda fåglar i Belgien, Färöarna, Norge, Island, Tyskland och Storbritannien under den innevarande säsongen.

I Frankrike är vaccinationsprogrammet för fågelinfluensa hos ankor inne på sitt andra år.

Antal rapporter till ADIS per vecka, per kategori

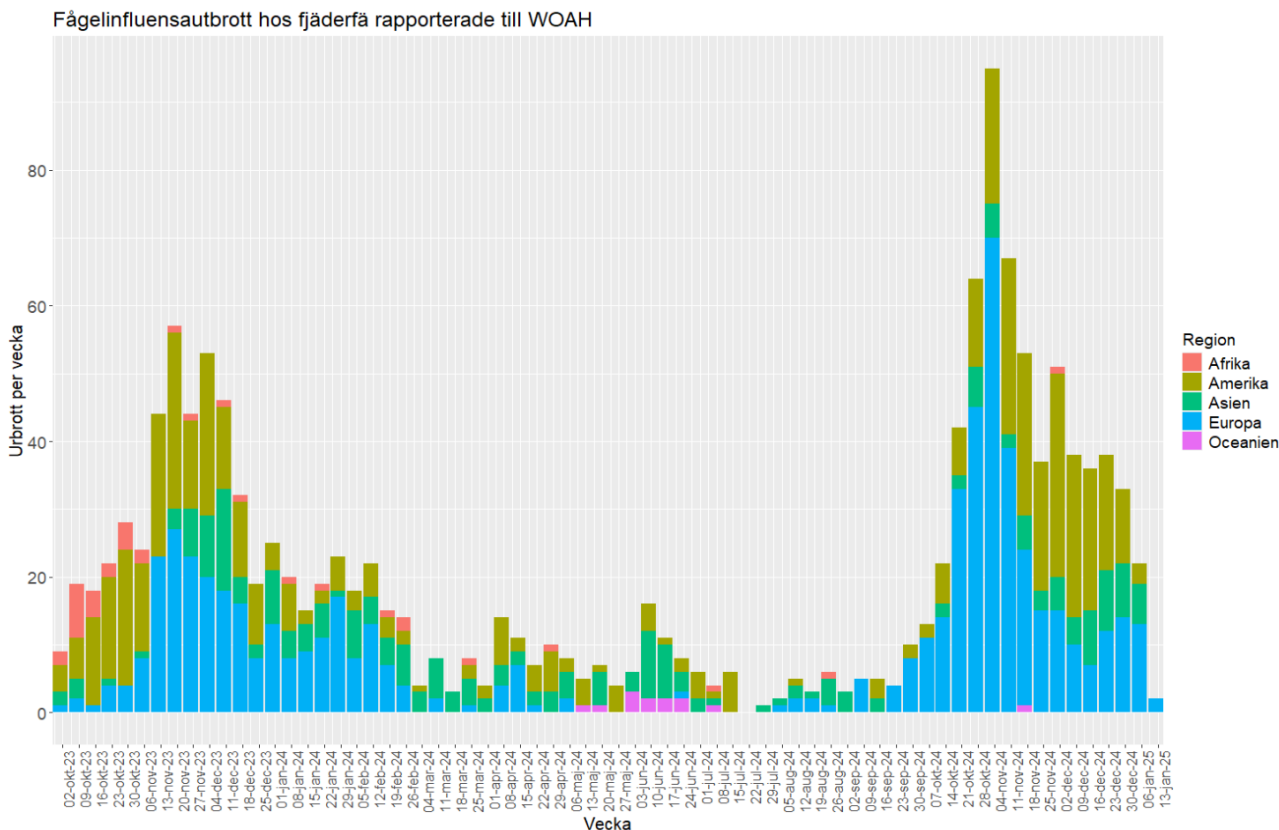
Figur 1: Antal rapporter till ADIS per vecka per kategori. 1 oktober 2024 och 21 januari 2025, captive=andra fåglar i fångenskap, poultry=fjäderfå, wild=vilda fåglar.

Figur 2. Karta över utbrott av fågelinfluensa på fjäderfä (röd prick), andra fåglar i fångenskap (orange prick) vilda fåglar (blå prick) rapporterade till ADIS med konfirmering mellan 1 oktober 2024 och 21 januari 2025.

Situationen globalt

I figur 3 visas utbrott av högpatogeten fågelinfluensa hos fjäderfä som rapporterats till Världshälsoorganisationen för djurhälsa (WOAH) sedan 1 oktober 2023. Information om fågelinfluensa hos vilda fåglar presenteras inte här eftersom data över global förekomst är bristfällig då rapporteringsmönstren varierar mellan länder.

Figur 3. Utbrott av högpatogeten fågelinfluensa hos fjäderfä som rapporteras till Världshälsoorganisationen för djurhälsa (WOAH) sedan 1 oktober 2023, per vecka per region. Datauttag 20 januari 2025. Veckan baseras på rapporterat startdatum för utbrottet. Rutiner för rapportering varierar mellan länder och därmed speglar sannolikt inte data i figuren helt den verkliga globala situationen.

Fågelinfluensa hos däggdjur

Sedan den senaste lägesbilden har fyra fall av fågelinfluensa hos däggdjur rapporterats i Europa. Dessa inkluderar ett lodjur i Norge (H5N5), en räv i Slovenien (H5N1) och två katter på Island (H5N5). Trots dessa nya fall är antalet rapporterade däggdjursfall i Europa fortfarande relativt lågt. Läget i USA skiljer sig fortsatt avsevärt från det i Europa. I USA fortsätter smittspridningen av fågelinfluensa hos mjölkkor i oförminskad takt. Se figur 4 för rapporter om fågelinfluensafall hos däggdjur som inkommit till Världshälsoorganisationen för djurhälsas databas, World Animal Health Information system, (WOAH-WAHIS).

Sedan i mars 2024 har högpatogeten fågelinfluensa av typen H5N1 konstaterats på 937

mjölkgårdar i 16 delstater i USA.² Under samma period har 67 personer³ rapporterat smittade USA, de flesta efter exponering från fjäderfä eller nötkreatur. I början av januari 2025 rapporterades det första dödsfallet kopplat till den pågående fågelinfluensaepidemin i USA. Majoriteten av de rapporterade fallen har dock haft milda eller inga symtom.

Sedan den senaste lägesbilden har ytterligare fågelinfluensafall hos katter rapporterats i flera delstater i USA. Fallen har kunnat kopplas till kontaminerad rå kattmat eller opastöriserad mjölk. Efter dessa rapporter har företag återkallat rå kattmat, då analyser visat att den innehöll fågelinfluensavirus.⁴

Bakgrund och aktuell övervakning

Se: <https://www.sva.se/produktionsdjur/fjaderfa/sjukdomar/djursjukdomar-a-o/fagelinfluensa-aviar-influensa-ai> och <https://www.sva.se/amnesomraden/smittlege/smittlege-for-fagelinfluensa>

Antagande och analys

I dagsläget verkar fokus för fågelinfluensaepidemin i Europa ligga nordväst om och söder om Sverige och inga fall har konstaterats i Sverige de senaste månaderna. Smittläget och smittriskerna i Sverige har därmed varit relativt stabila sedan i höstas, vilket stöds av löpande riskvärderingar baserade på EFSA:s modell ”Bird flu radar”⁵. Modellen beräknar risken för fågelinfluensa hos vilda fåglar och bygger på rapporterade fall av fågelinfluensa samt data om viltfågelpopulationer och deras förflyttningsmönster. Hittills denna säsong är smittläget därmed bättre än under de fyra senaste vintersäsongerna, men det kan snabbt förändras beroende på flyttfåglarnas rörelser och väderförhållanden. Det är också stora osäkerheter i bedömningen eftersom fågelinfluensa kan förekomma hos vilda fåglar utan att orsaka sjukdom och då upptäcks de inte i övervakningen.

Det är fortsatt viktigt med god biosäkerhet på fjäderfågårdar. Särskilt viktigt är att ge foder och dricksvatten inomhus eller under skydd och att förhindra kontakt med vilda fåglar. Djurägare uppmanas att skyndsamt ta kontakt med veterinär vid kliniska symtom, avvikelser i produktionsparametrar eller ökad dödlighet bland fjäderfän som skulle kunna tyda på fågelinfluensa.

Europiska smittskyddsmyndigheten (ECDC) gör bedömningen att risken för smitta till människor i Europa generellt är låg vad gäller fågelinfluensa av den aktuella kladen 2.3.4.4b. Den typ av fågelinfluensa H5N1 som konstaterats i Sverige och Europa 2021–2024 ska inte förväxlas med H5N1 som påvisades i Sverige 2006–2007 (kladen 2.2.1 och 2.2.2), som innebar högre risker för människor. Rekommendationen till allmänheten är dock att inte vidröra döda eller sjuka fåglar och även förhindra att exempelvis hundar är i nära kontakt med dessa.

SVA är tacksam för rapporter om observationen av sjuka eller döda vilda fåglar, eller andra vilda djur till <https://rapporteravilt.sva.se/>.

² <https://www.aphis.usda.gov/livestock-poultry-disease/avian/avian-influenza/hpai-detections/hpai-confirmed-cases-livestock>

³ <https://www.cdc.gov/bird-flu/situation-summary/index.html> (20250123)

⁴ <https://www.cidrap.umn.edu/avian-influenza-bird-flu/h5n1-confirmed-more-cats-probe-raw-pet-food-widens>

⁵ https://app.bto.org/mmt/avian_influenza_map/avian_influenza_map.jsp